

A. Forsøgsresultater.

Artsforsøg med hvede og rug 1945—1951.

På statens forsøgsstationer er der i årene 1945—1951 på lermuldet jord ved Lyngby, Abed, Tystofte, Aarslev og Askov, på sandmuld ved Borris og Tylstrup samt på marsk ved Ribe gennemført en forsøgsrække til belysning af udbytteforholdet mellem hvede og rug. I forsøgene er anvendt to mængder af kvælstofgødning. Som forsøgsafgrøde er i alle år anvendt Skandiahvede II og Petkusrug, uanset at der i løbet af forsøgsperioden er fremkommet mere yderige sorter navnlig af hvede. Forfrugten har varieret fra forsøg til forsøg. Såningen har fundet sted omkring 20. september. Vinteren 1947 frøs hveden bort i 4 forsøg. Rugen led også en del skade, men overvintrede dog gennemgående bedre end hveden. Ved Tylstrup medførte langvarigt snelæg vinteren 1951 stærkt angreb af sneskimmel, og forsøget måtte kasseres. Forsøgene ved Borris 1949 og 1950 er udeladt af opgørelsen på grund af angreb af fodsyge i rugen. Ved Askov var hveden i 1949 angrebet af havreål, hvorfor forsøget er udskudt. Forsøgene ved Abed, der er gennemført efter en noget ændret plan, er ikke taget med i nærværende opgørelse.

I nedenstående oversigt er for hver station anført forholdstal for kærneudbytte af rug, hvede er sat = 100. Resultaterne er opført med forsøg i år med milde vintre og forsøg, der er gennemført i 1947, hvor vinteren var streng.

Station	antal forsøg	kg kalksalpeter pr. ha:	
		2—300	4—500
		år med milde vintre	
		1945—1951 (÷ 1947)	
Lyngby	6	106	104
Tystofte	6	113	109
Aarslev	6	104	102
Askov	5	111	106
Borris	3	115	104
Tylstrup	5	118	115
Ribe (marsk)	4	68	68

kg kalksalpeter pr. ha:	antal forsøg	2—300 4—500	
		år med streng vinter 1947	
Tystofte	1	146	159
Aarslev	1	112	111
Borris	1	153	165

I samtlige forsøg på agerjord har rugen været højestydende. Ved anvendelse af 2—300 kg kalksalpeter pr. ha har merudbyttet af kærne i forhold til hvede varieret fra 4 pct. ved Aarslev, der har god lermuldet jord, til 18 pct. på let sandjord ved Tylstrup. Ved tilførsel af den dobbelte mængde salpeter, 4—500 kg pr. ha, er rugens stilling knapt så dominerende på lerjord og god sandjord, men på let sandjord ligger den klart i spidsen. På marsk, hvor afgrøderne gror kraftigt til, har rugen ved begge kvælstofmængder givet ca. 30 pct. mindre kærneudbytte end hveden. Året 1947, hvor vinteren var streng, stiller rugen endnu gunstigere især ved Tystofte og Borris.

Halmudbyttet af de to arter veksler fra sted til sted og har i gennemsnit på agerjord i milde vintre været størst for hvede, medens forholdet er omvendt i 1947. På marsk har hveden givet betydelig større halmmængde end rug.

Selv om de almindeligt dyrkede hvedesorter er tilstrækkeligt vinterfaste, spiller dyrkningssikkerheden navnlig på overgangsjorderne en betydelig rolle i forbindelse med artsvalget. Til belysning af dette forhold anføres gennemsnitsudbyttet af kærne samt forholdstal for forsøgene på agerjord de enkelte år.

kg kalksalpeter pr. ha:	antal forsøg	2—300		4—500		2—300 4—500 forholdstal for rug, hvede=100	
		hvede	rug	hvede	rug		
hkg kærne pr. ha							
1945	5	38.1	41.4	43.1	45.3	109	105
1946	6	34.4	38.4	40.1	42.9	112	107
1947	3	24.4	32.7	24.7	34.5	134	140
1948	6	40.0	43.5	46.0	47.7	109	104
1949	4	38.2	42.2	43.2	48.0	110	111
1950	5	34.1	34.7	38.8	38.8	102	100
1951	5	35.3	42.1	42.4	47.9	119	113
Gns.	34	35.6	39.7	40.7	44.1	112	108
Arsvariation i pct. af gennemsnittet		44	27	52	31		

Rugen har i alle år, bortset fra 1950, hvor de to arter står lige ved den store kvælstofmængde, givet større kærneudbytte end hvede og varierer mindre fra år til år.

For at få udtryk for forholdet mellem hvede og rug ved forskelligt udbyttensniveau er der foretaget en opdeling af forsøgene på agerjord (1947 er ikke taget med) i to grupper. Gruppe I omfatter forsøgene ved Lyngby, Tystofte og Aarslev med et gennemsnitligt kærneudbytte på ca. 45 hkg pr. ha og gruppe II, Askov, Borris og Tylstrup med ca. 35 hkg pr. ha. Denne opgørelse giver følgende resultat anført i forholdstal for rug, idet hvede er sat = 100.

kg kalksalpeter pr. ha:	antal forsøg	2—300		4—500	
		kærne	halm	kærne	halm
Gruppe I	18	108	100	105	95
Gruppe II	13	114	105	109	100

Rugen har ved begge kvælstofmængder givet større kærneudbytte end hveden i såvel gruppe I som gruppe II, og rugens overlegenhed er mest fremtrædende ved det lave udbyttensniveau.

Lejetilbøjeligheden er bedømt ved karakterer fra 0 til 10 med 0 = helt stående og 10 = helt liggende. Der er kun i enkelte år givet karakterer på 5 og derover. Ved 2—300 kg kalksalpeter har hveden i gennemsnit for forsøgene på agerjord fået karakteren 0.6 og rugen 2.4, og ved tilførsel af 4—500 kg pr. ha er tallene henholdsvis 1.0 og 3.5.

Abonnement på korte meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur kan tegnes på ethvert postkontor og hos postbudet under navn af »Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur«.

Abonnementsprisen er 3 kr. om året, postpenge iberegnet.
Anmeldelse om adresseændring må indgives til postvæsenet.

Trykt i 20.000 eksemplarer.

Bilag til 488. meddelelse.

Artsforsøg med hvede og rug 1945-1951

kg kalksalpeter pr. ha:		2-300				4-500			
hkg pr. ha									
	Antal forsøg	hvede		rug		hvede		rug	
		kærne	halm	kærne	halm	kærne	halm	kærne	halm
år med milde vintre: 1945-1951									
Lyngby	6	39.8	66.9	42.3	67.1	47.0	75.9	49.0	71.2
Tystofte	6	42.1	60.7	47.5	64.4	44.9	65.2	49.0	65.8
Aarslev	6	42.5	66.6	44.3	62.7	48.0	73.8	49.1	66.9
Askov	5	28.7	53.3	31.9	52.6	35.4	62.3	37.5	57.7
Borris ¹⁾	3	29.7	51.8	34.1	55.2	37.8	59.5	39.2	62.3
Tylstrup	5	31.6	54.8	37.2	60.9	36.0	60.7	41.3	63.9
Ribe (marsk)	4	43.2	87.4	29.4	54.7	48.9	100.0	33.3	59.0
år med streng vinter: 1947									
Tystofte	1	23.1	29.9	33.7	35.3	22.1	29.1	35.1	35.4
Aarslev	1	30.5	33.8	34.3	36.2	32.5	35.6	36.1	38.2
Borris ¹⁾	1	19.6	34.5	30.0	39.6	19.6	41.2	32.3	41.4

¹⁾ 1947—48: Borrisrug 2/44.